

Kısa Öykü Yarışması İkincisi

Nihat MALKOÇ

Rumuz: Bengisisu

GÖNÜL COĞRAFYASINDA BİR HAKİKAT AVCISI

Ömrünü; babasından kendine miras kalan, ekmek teknesi olarak nitelendirdiği on metre karelik, naftalin kokan bu küçük dükkânında tüketmişti Haydar. Ellisini geçen sene tamamlamıştı. Yarım asırlık bereketli ömür, dükkânla evi arasındaki gelgitlerle geçmişti. İşlettiği dükkân küçük olsa da, kâinatı kuşatan gönlü ona nispette çok daha genişti.

Haydar, kendi hâlinde yaşayan halim selim bir insandı. Kimsenin etlisine sütlüsüne karışmazdı. Ya hayır konuşur ya da susardı. Daima barıştan ve orta yolu bulmaktan yanaydı. Ateşe barutla değil suyla yürürdü. Dünyayı barış ve dostluğun kurtaracağına inanırdı. Ömrü boyunca para biriktirmeyi değil dost biriktirmeyi hayatının gayesi olarak bellemişti.

Maneviyatı inkişaf etmiş bir insan olan Haydar, küçüklüğünden beri; gönül dünyamızı imar eden uluların herkese örnek teşkil edecek kıymeti haiz hayatlarını merak eder, öğrenmek için gece gündüz demeden onlarla ilgili kitapları okurdu. Bu ulular arasında Yunus Emre, Hacı Bayram Veli, Somuncu Baba, Emir Sultan, Hacı Bektaş Veli, Âziz Mahmud Hüdâyî ve Âhî Evran apayrı bir yer teşkil ediyordu. Hepsinden aldığı hayat dersleri vardı.

Ulular arasında Haydar'ı en çok etkileyen hak ve hakikat dostu Hacı Bektaş Veli'ydi. Dükkândaki kasanın hemen karşısına bu Allah dostunun şu kıymetli sözünü asmıştı: "Hararet nardadır, sac'da değildir,/Keramet baştadır, tac'da değildir,/Her ne arar isen, kendinde ara,/Kudüs'te, Mekke'de, Hac'da değildir." Bu söz onun adeta hayat felsefesine dönüşmüştü.

Haydar, dükkândaki işlerini bitirince sağa sola uğramadan direkt eve gider, eşinin kendisine hazırladığı sofrada karnını doyurur, odasına çekilirdi. Televizyonla işi olmazdı. Memleketin gidişatından haberdar olmak için yanı başındaki küçük radyosunu açar, ajansları takip ederdi. Fakat kimsenin hususi hayatını merak etmez, kendi evreninde yaşardı. İnsanları ayırıştırın, daha da ötesi, birbirine düşman eden siyasetle arasına mesafeler koyardı.

Yolu dostluktan, barıştan, kardeşlikten ve bunları besleyen sevgiden geçen herkesle yolu bir şekilde kesişirdi Haydar'ın. O; yüreği koca dünyayı içine alabilecek kadar büyük bir sevgi, hoşgörü ve barış elçisiydi. Dostluk ve kardeşlik onun en çok sevdiği kelimelerdi. Karanlıklara lânet okumak yerine, onları gönül ışığıyla aydınlatırdı. O; anasızlara ana, babasızlara baba, yuvasızlara yuva, sevgisizlere sevgi, umutsuzlara umuttu.

Haydar, tıpkı Yunus gibi, yetmiş iki millete bir gözle bakar; yaratılanı Yaratıcı'dan ötürü severdi. O; gönül almayı, gönül vermeyi, gönüllere girmeyi ve nihayetinde gönül yapmayı kendisine ilke edinmişti. Bunun içindir ki kalp kırdığı bir kez bile vaki değildi.

Bir vakıf adam olan, adeta vermek için yaratılan Haydar'ın şaşalı olmayan pek sade hayatında özellikle üç isim çok mühim bir yer teşkil ederdi. Bunlar sevgiyi gönül gönderinde dalgalandıran Yunus Emre'den, hoşgörüyü iliklerine kadar sindiren Hacı Bektaş Veli'den, cömertliğin somutlaşmış hâli olan, paylaşmayı hayatının gayesi bilen âhîlerin pîri Âhî Evran'dan başkası değildi. Onun hayatı bu manevî sacayağının üstünde anlam kazanıyordu. O sacayağının ortasında harlanan ateş; onun Mevlâna misali hamlığını gideriyor, nihayetinde pişmesine, hatta yanıp tutuşmasına vesile oluyordu. O, ortasında kemalât ateşi yanan bu güçlü ayaklardan biri olmazsa ayakta durmanın mümkün olamayacağına yürekten inanırdı.

Düşünce karanlığına ışık tutan bir Bektaşî olan Haydar "Okunacak en büyük kitap insandır" diyen Hacı Bektaş Veli'yi manevi âlemde can kulağıyla dinler, Makalât'ını sürekli okur, dünyaya ve içindekilere onun nazarıyla bakardı. Her insanın bir kitap olduğu temsili gerçeği, onu insanlar üzerinde düşünmeye ve insanların hayatlarını tetkik etmeye yöneltirdi. Basit gibi görünen insanlarda derin hakikatlerin tezahür edebileceğini bizzat yaşayarak öğrenmişti. Onun içindir ki hiç kimseyi küçük görmez, herkeste gizli hikmetler arardı.

Haydar, tam anlamıyla bir Yunus Emre sevdalısıydı. Onun adeta bir insanlık manifestosu olan Divan'ını ve Risâletü'n-Nushiyye mesnevisini onlarca kez okumuştü.

Pirlerin halkasında gönül gözü açılan ve eşyanın sırrına erişen Haydar, şiir okumayı çok severdi. Hoca Ahmed Yesevî'den Eşrefoğlu Rûmî'ye kadar tekkke edebiyatının köşe taşları olan hak ve halk dostlarını severek okurdu. Özellikle Hacı Bektaş Veli ve Yunus Emre

onun uzmanlık alanına girerdi. Ona Yunus Divanı hafızı dersek abartmış olmayız. O ki hayranı olduğu Yunus'un ilâhîlerinin tamamını kusursuz okuyacak düzeyde ezbere bilirdi.

Elde avuçta ne varsa paylaşmaktan büyük bir keyif alan Haydar, tam anlamıyla yaşayan bir âhîydi. O; sadece vardan değil, yoktan da veren, eli açık bir insandı. Dükkânını düşkünler kapısına döndürmüştü. Onun bereket kapısının eşliğinden eli boş dönen olmazdı.

Hayırda sınır tanımayan Haydar; biriktirmek için değil, dağıtmak için kazanırdı. Biriktirdikleri değil, dağıttıkları onu bahtiyar ederdi. Evdekilerin nafakasını düşündüğü kadar, garibanların nafakasını da düşünürdü. Zira o, üstat kabul ettiği Âhî Evran'ın "Âhînin eli, kapısı, sofrası açık olmalı; gözü beli ve dili kapalı olmalı." sözünü kendine şiar edinmişti.

Bir gün kuşluk vakti saçları altın sarısı bir turist, eşine dostuna hediyeelik eşyalar almak için Haydar'ın dükkânına girmiş, ahşap türünden birkaç hediye almış, aldıklarının parasını ödemek için de kasaya yönelmişti. Bu, onun bugünkü üçüncü müşterisiydi. Belli ki güne iyi başlamıştı. Rızık kapısı günün bereketiyle ardına kadar açılmıştı. Fakat hemen bitişiğindeki arkadaşı henüz siftah bile yapmamıştı. Bu durum karşısında kendi müşterisine bile sevinememişti. Çünkü o, üç kazanırken bitişiğindeki arkadaşı bir bile kazanamamıştı. Bu durum karşısında fazlasıyla rahatsız olmuştu. Kendini ifade edecek düzeyde yabancı dil bilseydi müşterisine mevcut durumu anlatacak, onu henüz siftah bile yapamayan komşusuna yönlendirecekti. Fakat dil bilmediği için, her şeyi bir anda arapsaçına döndürmesi muhtemeldi. Kasaya yönelen müşterisine yürekten tebessüm ederek yarım yamalak İngilizcesiyle ona teşekkür etti. Bununla da yetinmeyip ona güzel bir hediye takdim etti. Belli ki turist müşteri alışveriş sonrası böyle hediyelere alışık olmadığı için, hediyein parasını da vermeye kalktı. "No, no!" sözleri arasında büyük bir memnuniyetle dükkânı terk etti.

Müşteri, sokağın öteki ucunda kaybolurken Haydar, komşusunun dükkânına girerek evvelâ ona selâm verdi. Adam kahvaltıda içmek için çay demlemekle meşguldü. Haydar, kendi dükkânında çok sayıda şimşir kaşığı olmasına rağmen, kendi kaşıklarının azaldığını, kendisinden beş deste kaşık almak istediğini söyledi. Komşusu kaşıkları emanet olarak alıp sonra geri getirmesini teklif ettiyse de o, perakende fiyatından satın almakta diretti. Çünkü onun derdi kaşık değil, komşu esnafın da akşam eve ekmeğe götürmesini sağlamaktır.

Bektaşî öğretisiyle yetişen Haydar, okuma çağındaki kız çocuklarının okullarından alınıp küçük yaşlarda evlendirilmesine şiddetle karşıydı. O; yakın köyde ortaokulun son sınıfına geçen 14 yaşındaki kızın, babası tarafından köy ağasının 35 yaşındaki oğluya evlendirileceğini duyunca çok üzülmüş, hatta hiç sinirlenmeyen adam bir anda öfke küpüne dönmüştü. Öz babası tarafından başlık parası karşılığında, körpe denebilecek yaşta kendisinden çok daha büyük bir adamla evlendirilecek kızı, Çocuk Esirgeme Kurumu'nu da haberdar ederek koruması altına almış, ona maddi destek vererek okumasını sağlamış, cehalet uçurumunun kıyısından dönen kızın öğretmen olmasını sağlamıştı. Çünkü o, Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin "Bizim nazarımızda kadın erkek farkı yoktur; kadınları okutunuz; zira kadınları okumayan milletler yükselemez" sözüne inanmış ve gereğini yapmayı görev saymıştı. Zira bu millet ancak ailenin mimarı olan kadını yükseltmekle yükselebilirdi.

Hayata gönül gözüyle bakan Haydar, kız kardeşi Yaren'in çeyrek asırlık evliliğini de kurtaran engin gönüllü adamdı. Biricik kardeşi Yaren'le Murtaza büyük bir aşkla evlilik yoluna girse de, bakımdan geçirilmeyen bu aşk, geçen zaman içerisinde büyük yaralar almıştı. Önceden birbirlerinin hatalarını örtmek için büyük gayretler sarf eden çift, sevgi ateşleri sönmeye başlayınca birbirlerinin hatalarını ortaya çıkarma konusunda adeta yarış içerisinde girmeye başlamışlardı. Haydar, sorumlu bir abi olarak Mevlâna'nın "Sevgide güneş gibi ol,/Dostluk ve kardeşlikte akarsu gibi ol,/Hataları örtmede gece gibi ol,/Tevazuda toprak gibi ol,/Öfkede ölü gibi ol,/Her ne olursan ol,/Ya olduğun gibi görün,/Ya da görüldüğün gibi ol." felsefesini onların gönül gergefine nakşetmişti. Böylece aralarındaki ihtilâf da son bulmuştu. Çünkü bir ömür izinden gittiği Hünkâr Hacı Bektaş "Sevgi ve acıma insanlık; hiddet ve şehvet vasfı ise hayvanlıktır" diyordu. Sevdikçe insanlaşılır, nefret ettikçe de insanlıktan çıkılırdı. Haydar, hayatını sevgi üzerine temellendiren Yunus Emre'nin sevgi şiirlerini, yol ayrımındaki bu çifte okuyarak onların gönüllerine çekidüzen vermesini sağlamıştı.

Haydar, köyün en eski kerpiç evinde bir başına yaşama mücadelesi veren 85 yaşındaki Hikmet amcaya da kol kanat germişti. Kendi imkânlarının yanında, komşu esnaflardan da yardım toplayarak harabeye dönmüş kerpiç evini tamir ettirmiş, yaşlı adamın sıcak bir yuvada yaşama hayalini hakikate döndürmüştü. Artık her yağmurda evin damından ırmaklar

akmıyordu. Pervazları çürümüş pencerelerden buz gibi soğuk hava girmiyordu. Kırık döşemeler yerini laminat parkelere bırakmıştı. Lambalar Hikmet amcanın sadece odasını değil ruhunu da aydınlatıyordu. Haydar; evi tamir etmekle kalmamış, yaşlı amcanın iaşesini de temin etmeyi kendine vazife edinmişti. Sıcak çorbasını ve mutfakta her ne pişirilmişse onu yaşlı adamla paylaşıyordu. Bunu zoraki değil, aksine büyük bir keyifle yapıyordu.

Haydar, insanlarla içli dışlıydı hep. O, yaratılanı yaratandan ötürü seven ve hoş gören bir insandı. Herkese selâm verir, hâl hatır sorardı. Yaşlıların ve hastaların evlerine uğrar, durumları hakkında bilgi alır, ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını görürdü. O, sanki bu kapitalist çağın insanı değildi. Alkışı fazlasıyla hak eden davranışlarıyla geçmiş zamanlardan bugüne fırlamış bir insan izlenimi verirdi. Zira bu çağda böyle bir insan bulmak pek müşküldü.

Korona virüsün Türkiye'de ilk kez görüldüğü mart ayından sonra hayatın seyri de değişmişti. Artık insanlar birbirinden çekiniyor, yakınlaşmakta tedirgin oluyorlardı. Gevşeyen dostluklara bir darbe de kovid-19 virüsü vurmuştu. Hiç kimse, acil durumlar dışında evden çıkmıyordu. İnsanlar kıtlık korkusuyla üç beş aylık erzaklarını evlerinde depoluyorlardı.

Kovid-19'un en çok etkilediği insanlardan biri de Haydar'dı. Zira kendisi bir esnaf olduğu için yasaklar yüzünden dükkânını çoğu kez açamıyor, açtığı zamanlarda da müşteri bulmakta zorlanıyordu. Derviş meşrepli bir insan olan Haydar'ın para ve mal biriktirme alışkanlığı yoktu. Elinde ne varsa onu o gün harcar, olmayanlara verir, paylaşırdı. Bu yüzden birikim adına hiçbir şeyi mevcut değildi. Bu durum onu fazlasıyla etkilemiş ve üzmüştü. Yokluğun üzüntüsü, kendisi için değildi. Onun eline bakan onlarca muhtaç insan vardı. Kendisi bir somun kuru ekmekle de sabah edebilirdi; fakat elinde avucunda olmayan insanlara kim yardım eli uzatacaktı? Hikmet amcaya kim bir kâse sıcak çorba ve ekmek götürecekti?

Gönlü çok zengin olan Haydar; hayır değirmenini döndürmek için, virüsün en şiddetli ve tehlikeli olduğu zamanlarda her fırsatta dükkânına gidiyor, işler yürüsün diye cüzi de olsa bir şeyler kazanmak için ölümü bile göze alıyordu. Zira kendisi hem şeker hem de tansiyon hastasıydı. Çok az yemek yediği için bünyesi de zayıftı. Bağışıklık sistemi hastalıklara karşı pek de mukavemetli değildi. Böyle durumdaki bir insanın evinde oturması gerekirdi. Fakat o, evde otursa düşkünlere kim kol kanat gerecekti? Zira yokluğun ne demek olduğunu çocukluğundan, çok iyi bilirdi. Muhtaçları bu hâlde görmek onu hastalıktan daha çok üzdi.

Dört ay boyunca hiçbir virüs bulaşmadı Haydar'a. Virüs tam da ülkemizdeki beşinci ayına girecekti ki hayırsever Haydar kovid hastası oldu. Günlerce ateşler içinde kaldı. Daha sonra hastaneye, yoğun bakıma kaldırıldı. Bir ayı aşkın bir süre boyunca yoğun bakımda entübe oldu. İnsanlarla bir günü bile ayrı geçmeyen Haydar, yoğun bakımda hiçbir şeyden habersiz bir ay öylece yattı. Bir gün vefat haberi ulaştı mahalleye. Mahalleli kendi evlatlarını kaybetmiş gibi üzüldü. Gözyaşları adeta sel olup aktı. Fakat cenazesine, sokağa çıkma yasağı yüzünden, yakın aile fertleriyle birkaç belediye görevlisinden başka kimse katılamadı.

Ömrünü para değil dost biriktirmeye vakfetmiş Haydar'ı köyün mezarlığında, bir selvi ağacının gölgesine defnettiler. Mazlumların duasıyla zırhlanan Haydar'ın kabrine gece ay ışığında nurlar indi. Dostlarının gözyaşları hiç dinmedi. Dünya bir güzel insanı daha kaybetmişti. Cenazenin ertesinde günlerce bardaktan boşalırcasına yağmur yağdı. Gök delindi denir ya, işte öyle. Sanki Haydar'ın peşinden sadece dostları değil gökler de ağlıyordu.